

Den kentska tärnan i västra Blekinge 2017 samt röjning och minkjakt på Falkaholmen

Patrik Olofsson och Patrik Österblad

Kentsk tärna

De första kentska tärnorna sågs spelflyga över Falkaholmen redan i slutet av mars vilket är något tidigare än i fjol. Första äggläggningen bedöms ha skett runt 20 april. Vid boräkningen 22/5 noterades 190 bon med ägg eller små ungar. Detta är drygt 100 par färre par än 2016. Sannolikt hade många fåglar flyttat till den närbelägna ön Norrören utanför Norje där 210 par noterades (60 par 2016). Tärnorna nyetablerades på Norrören 2016 efter några års frånvaro (de häckade där 2003-2010).

Således total 400 par i västra Blekinge vilket är en ökning med cirka 40 par sedan 2016. Förutom en ökning även en tydlig tendens till att fåglar flyttat från Falkaholmen till Norrören. Värt att notera är dock att Falkaholmen hyste 300 par 2016 vilket är den största noterade enskilda kolonin i Blekinge (Sverige?) någonsin så kolonin kunde knappats förväntas växa ytterligare.

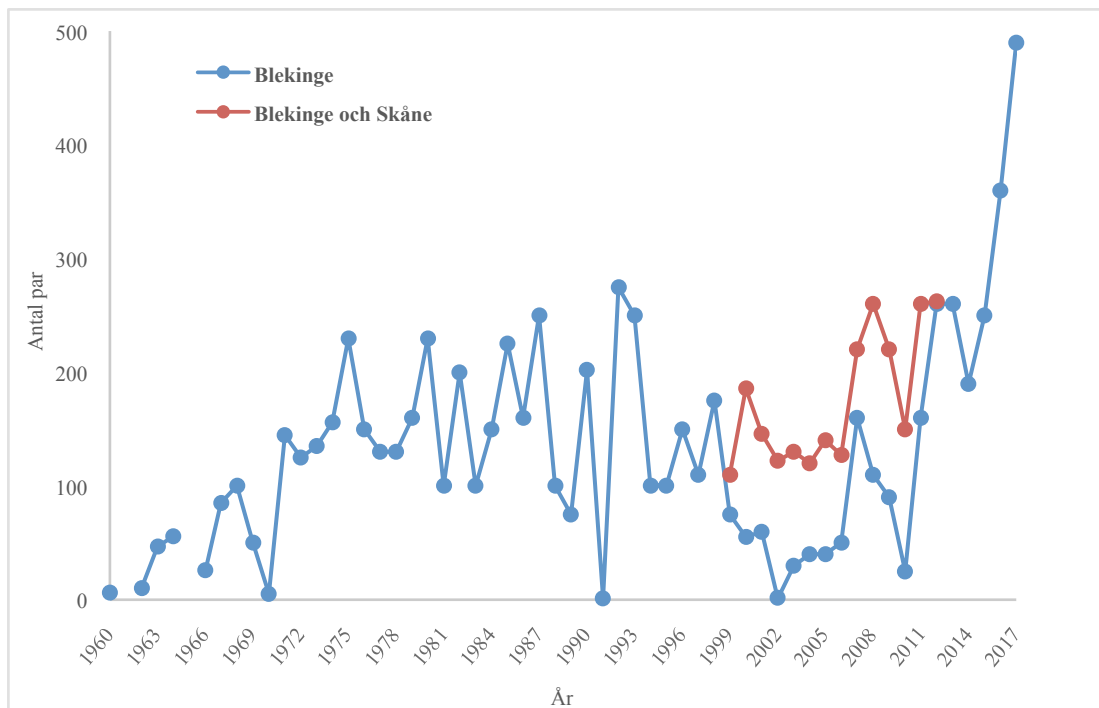
Säsongen 2017 häckade ytterligare 90 par i östra Blekinge vilket innebär en ökning av beståndet i hela Blekinge från 360 par 2016 till 490 par 2017 (Tabell 1).

Totalt ringmärktes 255 ungar under säsongen (120 ungar på Falkaholmen samt 135 ungar på Norrören). Det är färre än fjolårets antal men avspeglar endast att färre besök gjorts i kolonierna och ska inte tas som något mått på häckningsframgång. Dessutom ringmärktes fem adulta fåglar på Falkaholmen i samband med applicering av ljusloggar.

Utöver ringmärkningen kontrollerades 11 adulta tärnor som redan hade ring. Liksom tidigare år är många kontrollerade häckfåglar ringmärkta som boungar på Falkaholmen, Kristians skär (Skåne) eller Boda skär (Skåne) under perioden 2008-2012. I materialet finns även mer långväga fynd från Polen, Tyska Vadehavet och Danmark.

En viss minkpredation konstaterades på Falkaholmen 2017, framför allt av unga skrattnåsar och även en del unga kentska tärnor påträffades döda/halvåtan. Vår bedömning är dock att predationstrycket på öns fåglar minskat markant sedan ifjol. Möjligen är det färre minkar i omlopp men även öns öppnare karaktär har sannolikt inneburit att minkbesöken blivit kortare och att minkarna inte haft möjlighet att äta ostört eller lägga upp lager av bytesdjur vilket skedde 2016 i anslutning till buskar och träddungar. Säsongen 2016 påträffades uppåt ett hundratal ungar av kentsk tärna i varierande ålder döda på grund av predation.

Ungproduktionen på både Falkaholmen och Norrören 2017 bedöms god med många flygga ungar. Eftersom den kentska tärnan har relativt långt utdragen häckningssäsong och fåglarna lämnar häckplatsen i takt med att ungarna blir flygfärdiga är det svårt att få en exakt siffra men observationer av ett stort antal halvstora/stora ungar vid ett flertal tillfällen tyder på en bra säsong. En annan indikator på tärnornas häckningsframgång är sensommarflockarna som efter häckningen årligen samlas i Äspetreservatet (Åhus), en dryg mil söder om tärnornas häcklokaler. Som mest (9 juli) noterades här samtidigt 270 kentska tärnor, varav cirka 30 % årsungar. Omsättningen på de adulta fåglarna var stor då de flög i skytteltrafik med mat till ungarna så det verkliga antalet fåglar var sannolikt större.

Tabell 1. Den kentska tärnans utveckling i Blekinge och Skåne 1960-2017.

Kentska tärnor på Falkaholmen.

Skrattmåsar:

De första skrattmåsarerna var på plats redan i början av mars. I mitten av månaden fanns 1000 ex på ön. Den 24/3 sågs 1500-2000 ex och därefter anlände allt fler måsar. De första paren la sig på ägg i mitten av april. Falkaholmen var 2017 helt öppen och saknade buskar och träd. Även rester från fjolårets gräs- och högörtvegetation hade inför häckningssäsongen avlägsnats.

Någon exakt beräkning gjordes inte under året men det fanns minst 3000 par på ön 2017. Samma antal angavs för 2016 men vår bild är att det fanns fler häckande skrattmåsar på ön 2017 inte minst på grund av att nya stora ytor, där träd och buskar tidigare funnits, nu var öppna lämpliga bomiljöer för måsarna. Möjligen uppåt 3500 par på ön. Häckningsresultatet överlag bra och vår bild är att färre ungar dödades av mink jämfört med i fjol.

Även på Norrören bedömer vi att skrattmåsen ökat något sedan i fjol. En uppskattning för 2017 ligger på cirka 1500-2000 par jämfört med 1500 par 2016. Vid våra besök på ön såg ungpredationen bra ut och inga tecken på minkpredation kunde noteras.

Skrattmåsar i den del av Falkaholmen som röjdes på buskar och träd.

Svarthuvad mås:

Den svarthuvade måsen är en nykomling i vår fågelfauna och den har på Falkaholmen häckat regelbundet de senaste åren. Sommaren 2017 häckade totalt tre par i västra Blekinge, ett par på Falkaholmen samt två par på Norrören. Det är en ökning med ett par sedan i fjol då två par häckade med vardera ett par på de båda öarna.

I samband med arbete med de kentska tärnorna noterade vi 2016 att en av de häckande svarthuvade måsarna på Falkaholmen var försedd med grön färgring. Efter kontakt med det tyska måsprojektet (Medgull-team, Hamburg) fick vi information om att denna fågel ringmärkts som bounge 16 juni 2012 på Pionierinsel Luhe, Steinkirchen, Stade, Niedersachsen. Lokalen är en ö i floden Elbe, cirka 5 mil NV om Hamburg. Fågeln har vid ett tiotal tillfällen lästs av under höst och vinter och har då framför allt noterats vid kusten i Bretagne, Frankrike.

Eftersom ringmärkningen med kodade färgringar kan ge oss en unik möjlighet att följa den svarthuvade måsens etablering i Sverige ansökte vi och fick tillstånd att färgmärka de svenskfödda ungarna med det tyska projektets färg-/kodringar.

Under 2016 ringmärktes två ungar på Falkaholmen och två ungar på Norrören och 2017 ringmärktes en unge på Falkaholmen samt tre ungar på Norrören. En av de adulta fåglarna i det nya paret på Norrören var färgmärkt sedan tidigare och det visade sig att fågeln var märkt som bounge vid Haderslev mosse (södra Jylland) 14 juli 2014.

Trots att vi färgmärkt få ungar i Blekinge så fick vi under 2017 två kontroller från utlandet. En av ungarna från Falkaholmen 2016 (kod ASSA) observerades under sommaren 2017 i Finistere, Bretagne och en annan unge, från Norrören 2016 (kod ASSH) sågs i november vid en sjö utanför Cambridge, England.

Svarthuvad mås med sina ringmärkta ungar på Falkaholmen 2016. En av ungarna kontrollerades sommaren 2017 i Bretagne, Frankrike.

Övriga häckfåglar i samband med inventeringsarbetet 2017:

Falkaholmen:

Ejder: 40 ruvande honor (2016: 6 ruvande honor)

Grågås: 5 par (2016: 4 par)

Knölsvan: 3 par med bo (2016: 1 par)

Snatterand: Liksom 2016 flera honor i strandkanten till ön under stora delar av juni.

Gräsand: 2 honor ruvande (2016: 2 ruvande honor)

Strandskata: 1 par (2016: 0 par)

Kråka: 0 par (2016: 1 par) Kråkorna hade 2017 flyttat till en al på hamnsidan.

Norrören:

Snatterand: 1 hona stött från bo i samband med ringmärkning

Strandskata: 1 par

Knölsvan: 1 par

Kråka: 1 par i meterhög fläderbuske.

Vållholmen:

Skärfläcka 1 par

Storskarv cirka 40 bon

Tyvärri inga skräntärnor i år

Röjning/underhåll av Falkaholmen:

Inför häckningssäsongen 2016 slogs högörtvegetationen med lie på cirka 25 % av öns yta för att erbjuda skrattnåsarna lämpligt boulderlag. Den stora mängden häckande fåglar har under de senaste åren bidragit med en rejäl gödslingsseffekt med följd att nässlor, rallarros och annan vegetation blivit frodig.

Efter häckningssäsongen 2016 sågades samtliga buskar och träd (huvudsakligen körsbär, fäder och nypon) ner på ön. Huvudsyftet var att bromsa igenväxningen av ön. Avlägsnande av högre vegetation skapar även mer yta för markhäckande fåglar. En annan önskvärd effekt är få bort den vegetation (björnbär mm.) som lätt frodas intill buskar och träd. Vidare bör högre vegetation hållas nere för att inte erbjuda kråkor lämpliga bo- eller spaningsplatser (kråka häckade i fläderbuske på Falkaholmen 2016).

Vid röjningen vintern 2016 stod det klart att de täta busksnåren frekvent använts av mink som styckplats och i flera fall som lagringsplats för dödade skrattnås- och tärningar.

Falkaholmen, vy mot norr. Stubblester från dungen som stod på öns norra del syns i den bortre delen av bilden.

Falkaholmen. Vy mot öster, hamnen i bakgrunden. Centralt i bild platsen där dungen låg.

Under vintern 2016/17 eldades allt ris upp och i mars 2017 slogs fjolårsvegetation ner och avlägsnades så att ön hade en helt öppen karaktär inför häckningssäsongen 2017.

Minkar, predation och jakt:

Öns placering, nära fastlandet och åt tre väderstreck omgiven av hamnområde, utfyllnadsmark, gamla stenpirar och fiskestugor, snår och skogsmark är svårast tänkbara när det gäller att hålla mink borta från ön.

Då mink sannolikt är det största hotet mot Falkaholmens fågelfauna inleddes våren 2016 fällfångst. De första minkfällorna (4 st.) placerades ut på ön i mars 2016. Inga minkar togs i fällorna under våren eller häckningssäsongen då minkarna har näst intill obegränsat med föda på ön och i de omgivande vikarna. Följden blev en omfattande predation av mås- och tärnningar på ön 2016. Det är svårt att uppskatta omfattningen av predationen men min bild är den tog ordentlig fart i början av juni då stora styckplatser hittades på öns norra, vassklädda del. Därefter påträffas ständigt nya dödade och halvätta ungar, framför allt skrattnåsar men senare även ungar från tärnor.

Misstankar fanns om att minkar även bodde på ön då ett grytliknande hål upptäcktes under en stor sten senare under säsongen. Även enstaka adulta skrattnåsar dödades av mink (ruvande fåglar tagna på bo under natten) men inga gamla kentska tärnor hittades minkdödade 2016.

Då de häckande fåglarna gett sig av under sommaren fångades den första minken i fälla i augusti 2016 och fram till mars 2017 togs totalt sju minkar, varav två var av den vitgrå färgvarianten. Även en brun råtta togs i minkfälla på ön 2016.

När det gäller 2017 så fångades, liksom i fjol, inga minkar på ön under våren och sommaren utan det var först i september som nästa mink fångades. Fram till 20 november 2017 har tre minkar fångats och totalt blir det tio minkar sedan fångsten började våren 2016.

Resultatet av fällfångsten kan tolkas som positivt men illustrerar samtidigt att området sannolikt hyser mycket gott om mink och att nyetablering ständigt sker. Det är därför av största vikt att denna fångst fortsätter och helst utökas på och kring Falkaholmen både vad gäller antalet fällor och geografiskt område.

